

Chín tháng yêu thương

Lời: Miranda Paul • Tranh: Jason Chin
Thu Huyền dịch

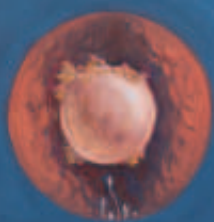
Dành cho cha mẹ
và các em nhỏ
3 – 7 tuổi

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Dành tặng các gia đình và em bé ở khắp mọi nơi – M. P.

Dành tặng Olivia – J. C.

- **Miranda Paul** là tác giả sách thiếu nhi, đã đạt được nhiều giải thưởng danh giá.
- **Jason Chin** là tác giả, họa sĩ minh họa sách thiếu nhi nổi tiếng đã giành được nhiều giải thưởng như Caldecott Honor, Sibert Honor và NCTE Orbis Pictus Award.

BA THÁNG ĐẦU THAI KÌ

Tháng thứ 1

(Tuần thứ 1 – 4)

Noãn bào kết hợp với tinh trùng tạo thành trứng (hợp tử).

Ngày thứ 1

Trứng có kích thước khoảng: 0,1 mm

Tròn, nhỏ xíu xiu,
Trứng trong bụng mẹ
Phát triển mạnh mẽ,
Nhân hai thành bốn...

Ngày thứ 2

Trứng phân chia thành 2 tế bào mầm

Kích thước khoảng: 0,1 mm

Ngày thứ 3 hoặc 4

Trứng phân chia thành 4 tế bào mầm

Kích thước khoảng: 0,1 mm

Hành trình chín tháng
Đón con chào đời
Không nói nên lời
Yêu thương đón đợi.

Tháng thứ 2

(Tuần thứ 5 – 8)

Con yêu phát triển
Chồi tay, chồi chân...
Bắt đầu xuất hiện
Còn có cả đuôi?
Mẹ ngóng khôn nguôi
Tim thai rung động.

Tuần thứ 6

Phôi thai

Kích thước khoảng: 4 mm – 6 mm

Tuần thứ 8

Phôi thai

Kích thước khoảng: 15 mm – 20 mm

Mỗi ngày thêm mới
Yêu thương nhiều hơn.
Mẹ thường ôm nghén,
Nhưng luôn tươi cười.

Tháng thứ 3

(Tuần thứ 9 – 12)

Bụng mẹ còn rộng
Chỗ cho con chơi
Vì con còn nhỏ
Chỉ bằng quả nho.
Nhưng mẹ chớ lo
Con sẽ to dần...

Tuần thứ 10

Thai nhi / Bào thai*

Kích thước khoảng: 30 mm – 40 mm**

* Từ tuần thứ 9, phôi thai chuyển sang giai đoạn thai, được gọi là bào thai hay thai nhi.

** Kích thước ở đây là chiều dài của thai nhi. Trước 20 tuần tuổi, chiều dài của thai nhi tính từ đỉnh đầu tới mông. Từ tuần thứ 21 trở đi, chiều dài của thai nhi tính từ đỉnh đầu tới gót chân. Các số đo chỉ mang tính tương đối vì các bé có kích cỡ và sự phát triển khác nhau.

Mẹ khám thường xuyên
Mong con luôn khỏe.

BA THÁNG GIỮA THAI KÌ

Tháng thứ 4

(Tuần thứ 13 – 16)

Dây rốn mẹ mang
Dinh dưỡng đủ đầy.
Cột sống từ đây
Thêm phần rắn chắc.
Con đã mọc tóc
Đã biết mút tay.

Tuần thứ 15

Thai nhi / Bào thai

Kích thước khoảng: 10 cm – 15 cm

Con luôn hôn hờ
Đoán đồ mẹ ăn.
Chị mong em bé
Chơi trò búp bê
Chăm em khéo thế!
Cho em ti bình.

Tháng thứ 5

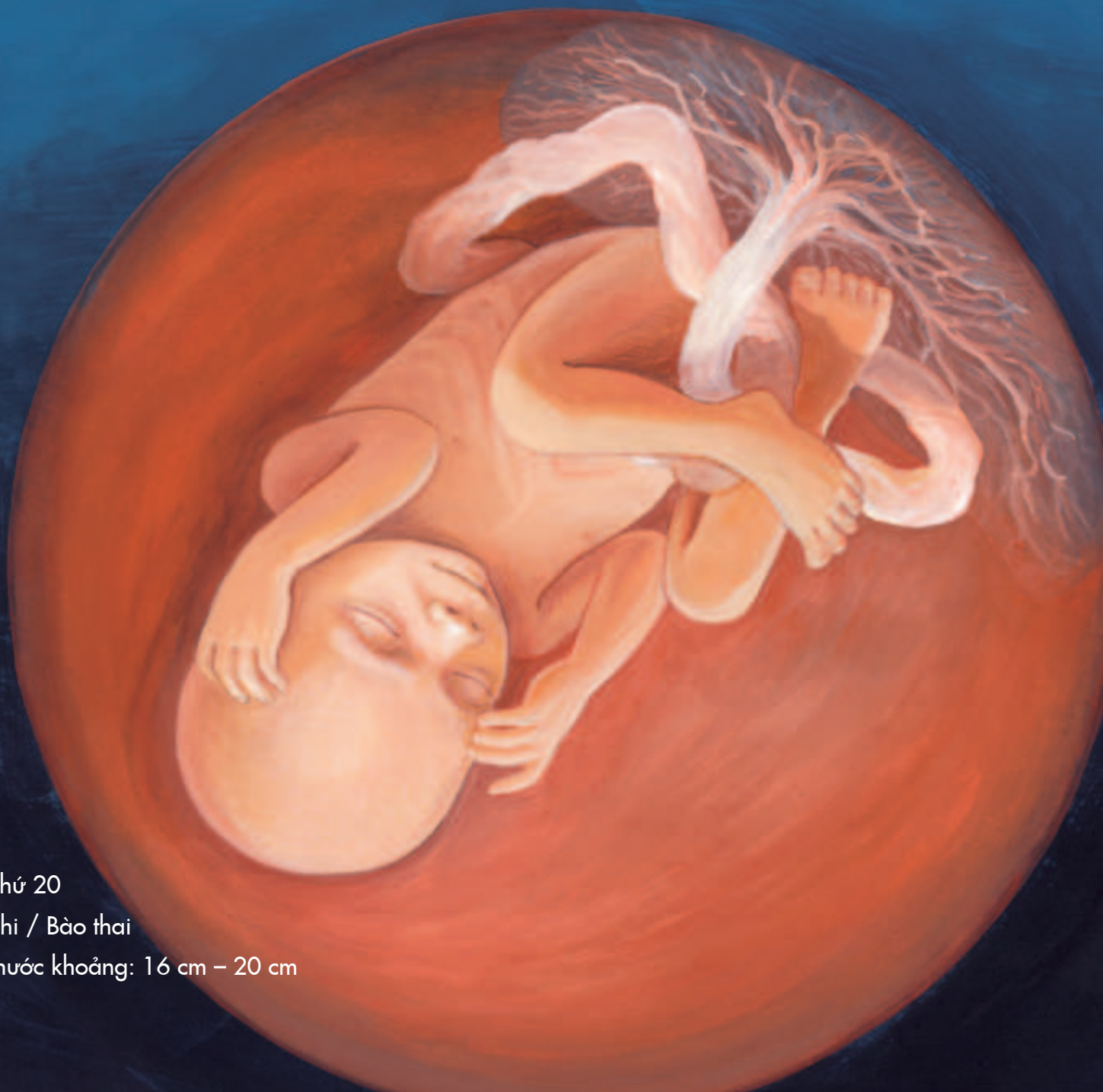
(Tuần thứ 17 – 20)

Nhìn con đây này

Mắt, mũi, miệng, môi...

Ôi, yêu quá thôi!

Gương mặt thiên thần.

Tuần thứ 20

Thai nhi / Bào thai

Kích thước khoảng: 16 cm – 20 cm

Giống chị ở ngoài,
Con cũng nghịch ghê!
Chuyển động chán chê,
Đạp rung bụng mẹ.

Tháng thứ 6

(Tuần thứ 21 – 24)

Tuần thứ 24

Thai nhi / Bào thai

Kích thước khoảng: 30 cm – 35 cm

Con biết trườn nhẹ,
Biết túm, biết ôm.
Nếu có tiếng ồn,
Con nghe thấy đây!
“Chị ơi, chị hãy
Ghé sát vào đây,
Hát em nghe nhé!”

BA THÁNG CUỐI THAI KÌ

Tháng thứ 7

(Tuần thứ 25 – 28)

Tuần thứ 28

Thai nhi / Bào thai

Kích thước khoảng: 37 cm – 40 cm

Con đập, con chơi
Con đã lớn rồi!
Con còn nắc nứa.
Đưa tay chị sờ
“Ồ, em đá bóng?”

Tháng thứ 8 và thứ 9

(Tuần thứ 29 cho đến khi sinh con)

Tuần thứ 36

Thai nhi / Bào thai

Kích thước khoảng: 47 cm – 50 cm

Bụng mẹ to hơn
Giờ con lớn quá!
“Nhà” hoá chật chội...

Con xoay thuận ngôi
Đầu quay xuống dưới.

Con sắp chào đời,
Cả nhà đón đợi!

Cất tiếng oe oe...
Con khóc, mẹ cười,
Mừng rơi nước mắt.
Hành trình khó nhọc,
Hạnh phúc nở hoa.
Cô bác... đầy nhà,
Chúc con mau lớn!

Chín tháng yêu thương,
Con yêu chào đời!

Thêm hiểu về con

Không có hai người nào hoàn toàn giống nhau. Trước khi chào đời, quá trình phát triển của mỗi em bé cũng rất khác nhau. Câu chuyện và hình ảnh minh họa trong cuốn sách này mô phỏng sự phát triển của một em bé bắt đầu xuất hiện và lớn lên trong bụng mẹ suốt 9 tháng – được gọi là *thai kì* – hay 40 tuần theo cách tính của bác sĩ và các nhà khoa học.

Nhưng đừng để những con số cụ thể đó khiến bạn lầm tưởng rằng có thể dễ dàng đoán được chính xác khi nào em bé chào đời. Sự ra đời của một thiên thần bé nhỏ luôn đầy bất ngờ và thú vị!

Dưới đây là một số thay đổi và phát triển của em bé khi nằm trong bụng mẹ:

Nhân hai thành bốn... Trứng của mẹ chỉ nhỏ bằng đầu đinh. Khi được *thụ tinh*, trứng sẽ được phân chia thành hai tế bào mầm chỉ trong khoảng một ngày. Hai tế bào mầm đó trở thành bốn tế bào mầm, rồi tám tế bào mầm... Cứ như vậy cho đến khi quả bóng siêu nhỏ gồm hàng trăm tế bào mầm này, gọi là *phôi thai*, làm tổ trong tử cung của mẹ.

Chồi tay, chồi chân... Bắt đầu xuất hiện. Còn có cả đuôi? Trong tháng thứ 2, chồi tay, chồi chân bé bắt đầu hình thành. Phôi thai lúc này còn có đuôi nữa đấy! Nhưng chiếc đuôi nhỏ xinh ấy sớm biến mất và trở thành xương cụt.

Tim thai rung động. Đến tuần thứ 6 – thứ 7, tim thai hình thành khá rõ! Bác sĩ có thể sử dụng siêu âm doppler để đo nhịp tim thai.

Từ tuần thứ 9, bé chính thức chuyển từ giai đoạn phôi thai sang thai, được gọi là *bào thai* hay *thai nhi*. Lúc này, thai nhi lớn gấp khoảng 200 lần so với trứng.

Con sẽ to dần... Đến cuối tháng thứ 3, bé đã phát triển thành một con người với gần như đầy đủ các bộ phận. Nhau thai kết nối giữa cơ thể mẹ với bé qua dây rốn và cung cấp dưỡng chất cho thai nhi cũng hình thành đầy đủ. Khi em bé sinh ra, dây rốn được cắt đi sẽ để lại dấu vết, đó chính là “rốn” đấy!

Đoán đồ mẹ ăn. Tử cung của mẹ toàn nước ối và bé có thể uống vài ngụm mỗi ngày. Nước ối có vị của những món mẹ ăn như va ni, cà rốt, tỏi hay bạc hà... Cơ quan cảm nhận mùi được hình thành trước tuần thứ 12 và trong khoảng từ tuần thứ 13 đến tuần thứ 15, nị vị giác cũng được hình thành. Các nhà khoa học không biết chính xác thai nhi có thể ngửi hoặc cảm nhận tốt đến mức nào, nhưng các nghiên cứu chỉ ra rằng sau này bé có thể thích các loại thức ăn mẹ hay ăn khi mang thai hơn so với các loại thức ăn khác mẹ ít ăn.

Cương mặt thiên thần. Đến tháng thứ 5, lông mi, lông mày, mũi, miệng... của em bé đã phát triển khá hoàn thiện.

Con cũng nghịch ghê! Mẹ thường cảm nhận được chuyển động của bé trong bụng mình vào cuối tháng thứ 5. Bé bắt đầu di chuyển tối lui trong tử cung của mẹ. Lúc này bụng mẹ vẫn đủ rộng để bé thoải mái “nhào lộn”.

Con nghe thấy đấy! Từ tháng thứ 5 sang tháng thứ 6, khả năng nghe của bé đã phát triển nhiều nên bé có thể nghe được tiếng nói của mẹ và những người thân trong gia đình. Bé cũng nhận biết được tiếng động khác từ bên ngoài và nếu nghe tiếng động lớn, bé có thể giật mình.

Con đã lớn rồi! Đến tuần thứ 28, mắt bé đã biết mở ra, nhắm lại và cảm nhận được ánh sáng. Não bộ – trung tâm của *hệ thần kinh* phát triển cực nhanh. *Hệ thống tiêu hoá* khá hoàn thiện, đã sẵn sàng để nghiền thức ăn.

Con còn nấc nữa! Thai nhi có thể nấc từ khá sớm và đến tháng thứ 7 thì thai nhi thường xuyên nấc cut hơn. Đến thời điểm này, nếu đặt tay lên bụng mẹ, người nhà hoàn toàn có thể cảm nhận được những cơn nấc hoặc những cú đá, đạp và duỗi chân, duỗi tay của bé.

Con xoay thuận ngôi. Thông thường, đến tháng thứ 8, hầu hết thai nhi đều xoay thuận ngôi: đầu quay xuống phần dưới của tử cung và nằm trong khung chậu của mẹ (gọi là ngôi thai thuận). Nhưng cũng có một số ít thai nhi lại xoay phần mông (hoặc chân) xuống phía dưới. Khi thai nhi ở vị trí như vậy trước khi sinh, người ta gọi là ngôi thai mông hoặc ngôi thai ngược và sinh ở vị trí này đều khiến mẹ và bé nguy hiểm hơn so với vị trí thuận ngôi.

Con sắp chào đời! Cân nặng của em bé trong hai tháng cuối tăng khoảng 150 – 200 gam mỗi tuần, và não phát triển rất nhanh. Ở tuần thứ 35, phổi đã sẵn sàng đón nhận không khí – đây là việc cực kì cần thiết giúp trẻ tồn tại được ở thế giới bên ngoài. Khi thai kì bước sang tuần thứ 37, mẹ có thể trở dạ bất cứ lúc nào.

Cất tiếng oe oe... Bé thường khóc ngay sau khi chào đời. Tiếng khóc là dấu hiệu cho biết phổi bé đã hoạt động và qua tiếng khóc, bác sĩ cũng đoán được sức khoẻ của bé. Mỗi bé sơ sinh đều được quan sát và được chấm điểm Apgar* để biết bé khoẻ mạnh hay cần hỗ trợ gì không.

Cô bác... đầy nhà. Thông thường, một em bé chào đời sẽ mang lại niềm vui cho cả gia đình. Vì vậy, ở nhiều nơi trên thế giới, khi em bé được sinh ra, rất nhiều người thân, bạn bè... sẽ đến chúc mừng, chia vui với gia đình.

* Điểm Apgar là phương pháp đơn giản và có thể thực hiện lặp lại để đánh giá nhanh chóng tình trạng sức khoẻ của trẻ sơ sinh ngay sau sinh.

Oa, thật kì diệu!

Những điều kì diệu mà hầu hết trẻ có thể làm được trước khi chào đời:

- Thè lưỡi
- Mút ngón tay
- Vừa nuốt vừa thở cùng lúc
- Phát hiện ra mẹ
- Nhận biết được tiếng nói của mẹ
- Nhắm và mở mắt
- Đi tiểu
- Nhào lộn
- Mơ

...

Và nhiều điều kì diệu khác nữa!

Con người so với động vật

Con người là một phần của thế giới động vật – con người là động vật có vú. Ở động vật có vú, con non phát triển nhờ nhận chất dinh dưỡng từ nhau thai trong bụng mẹ, được mẹ sinh ra (thay vì nở ra từ trứng) và lớn lên nhờ bú sữa mẹ. Con người thường mang thai khoảng 9 tháng. Thế còn các loài động vật có vú khác thì sao? Thời gian mang thai:

khoảng dưới 1 tháng: thú có túi, chuột...

khoảng 1 tháng: thỏ, sóc...

khoảng 2 tháng: mèo, chó...

khoảng 3 - 4 tháng: sư tử, báo, hổ...

khoảng 5 - 6 tháng: dê, cừu...

khoảng 7 - 8 tháng: nai, gấu đen...

khoảng 9 - 10 tháng: bò...

khoảng 11 - 12 tháng: ngựa, lạc đà không bướu, cá voi xanh...

khoảng 13 - 15 tháng: lạc đà một bướu, hươu cao cổ...

khoảng 15 - 17 tháng: hải mã, tê giác...

khoảng 22 tháng: voi đồng cỏ châu Phi...

Sẽ thế nào nếu...?

Câu chuyện về quá trình ra đời của em bé trong cuốn sách này có thể được viết theo rất nhiều cách khác nhau, bởi mỗi em bé có một quá trình phát triển riêng biệt.

Sẽ thế nào nếu... có hai phôi thai?

Nếu hai trứng cùng rụng một lúc và được thụ thai với hai tinh trùng hoàn toàn riêng biệt trong cùng một đợt thì sẽ tạo thành hai phôi thai và phát triển thành hai bào thai. Đó là lí do vì sao hai bé sinh đôi khác trứng dù cùng sinh ra một lúc nhưng có thể có giới tính và ngoại hình hoàn toàn khác nhau.

Sinh đôi cùng trứng (sinh đôi giống hệt nhau) xuất hiện khi chỉ có một trứng được thụ thai với tinh trùng rồi phân chia thành hai phôi thai, từ đó phát triển thành hai bào thai. Đó chính là lí do tại sao những em bé sinh đôi cùng trứng thường giống hệt nhau.

Sẽ thế nào nếu... có nhiều hơn hai phôi thai?

Ba phôi thai = Ba bé = Sinh ba

Bốn phôi thai = Bốn bé = Sinh bốn

Năm phôi thai = Năm bé = Sinh năm

Sáu phôi thai = Sáu bé = Sinh sáu

Bảy phôi thai = Bảy bé = Sinh bảy

Tám phôi thai = Tám bé = Sinh tám

...

Sẽ thế nào nếu... bé sinh non?

Trẻ hiếm khi sinh đúng *ngày dự sinh* – ngày mà bác sĩ dự đoán trẻ sẽ chào đời. Nếu sinh trước khi thai nhi được 37 tuần tuổi thì trẻ được cho là *sinh non*. Mỗi năm, trên thế giới có khoảng 15 triệu trẻ em sinh non. Những em bé sinh non có một số hệ cơ quan vẫn chưa phát triển hoàn thiện nên thường được bác sĩ đưa vào nuôi trong lồng ấp (NICU). Khi được chăm sóc y tế tốt thì hầu hết trẻ sinh non với cân nặng hơn 800 gam đều có thể sống sót. Kì diệu là các bác sĩ cũng có thể cứu sống những em bé chào đời ở tuần mang thai thứ 23 và cân nặng chỉ khoảng 500 gam.

Sẽ thế nào nếu... có gì đó không ổn?

Khi mang thai, mẹ cần đi kiểm tra sức khoẻ thai nhi định kì. Nếu có gì đó không ổn, các bác sĩ chuyên khoa sẽ chăm sóc và xử lý kịp thời. Nhưng đôi khi, các tế bào ngừng phát triển và tim thai không hình thành hoặc ngừng đập. Nếu điều này xảy ra trước khi sinh (có khi vì những lí do không xác định được), phôi thai hoặc thai nhi sẽ tử vong. Hiện tượng này được gọi là *thai ngừng phát triển*. Đây sẽ là cú sốc với nhiều gia đình, nhưng hãy nhớ đó là điều không mong muốn và không phải lỗi của bất kì ai.

Lời cảm ơn

Xin cảm ơn bác sĩ Sara Anderson và cố vấn chuyên môn về gen –
bác sĩ Theresa Shuck vì những góp ý chuyên môn và vì sẵn sàng chia sẻ
hiểu biết sâu rộng của mình về mang thai và sinh sản. Bất kì sai sót,
hoặc thiếu sót nào, nếu có, đều là của tôi. – Miranda Paul

Cảm ơn bác sĩ David C. Conway và Jennie Lowell vì đã giúp đỡ chúng tôi
hoàn thành tác phẩm này. – Jason Chin